

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ PEKİN'DE

Uluslararası Psikoloji Bilimi Birliği

“Ulusal Psikologlar Derneklerinin Kapasitelerini Geliştirme Çalışma Grubu”

13-15 Ağustos 2004, Pekin

*Doç. Dr. Gonca Soygüt**

Üyesi olduğumuz Uluslararası Psikoloji Bilimi Birliği (International Union of Psychology Science-IUPsyS) tarafından dört yılda bir düzen-

*Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü

¹Elizabeth Nair, National University of Singapore, Singapur
IUPsyS Yönetim Kurulu Üyesi

²Ype Poortinga, Tilburg University, Hollanda
IUPsyS Yönetim Kurulu Üyesi

lenen Uluslararası Psikoloji Kongresi bu yıl Çin'nin başkenti Pekin'deydi. Birlik bu yıl ayrıca, kongre sonrasında “Ulusal Psikologlar Derneklerinin Kapasitelerini Geliştirme Çalışma Grubu” adı altında bir etkinlik düzenledi. Adı geçen etkinlik, bir kaç yıl önce ulusal psikolojinin gelişmesi için birlik tarafından başlatılan ve aşağıda sıralanan başlıklar üzerinde çalışılmayı hedefleyen bir girişimin uzantısıydı:

-Üniversitelerdeki psikoloji programlarının güçlendirilmesi

-Ulusal psikologlar arasında bölgesel işbirliğinin kurulması

-Psikoloji programlarının akreditasyonlarında bir derneğin rolünün tartışılması

-Mesleki standartların akreditasyonu

-Mesleki etik ilkelerin geliştirilmesi ve yürütülmesi

-Mesleki hakların savunulması

-Bir psikoloji derneğinin halkın ve üyelerin gereksinimlerini dengeleyici bir biçimde yönetilmesi

-Bir derneği üyeleri için daha çekici hale getirebilecek hizmetlerin tanımlanması.

Aktarılan hedeflerin, Pekin'deki kongre sonrası çalışma grubunda, derneklerin psikoloji mesleği konusundaki önemli rolü bağlamında ele alınması planlandı. IUPsyS Yönetim Kurulu üyelerinden Elizabeth Nair¹ ve Ype Poortinga² tarafından yürütülen bu çalışma grubuyla ilgili olarak tüm derneklere, yönetici konumunda bir ya da iki kişiyi, bu çalışma grubuna delege olarak göndermeleri çağrısında bulunuldu. Ayrıca, henüz bir derneğin bulunmadığı ülkelerdeki psikologlar da davet edildi. Biz de TPD adına böyle bir platformda yer almamızın, uluslararası birliklerle

olan işbirliğimizin geliştirilmesi açısından oldukça yararlı olacağını düşündük ve IUPsyS’den aldığımız maddi destekle Derneğimizi temsil etme olanağı bulduk.

APA, EFPA, IUPsyS, Asya-Okyanusya gibi birlikler ile Avustralya, Hindistan, Nijerya, Sri Lanka, Sudan, Yemen, Yeni Zelanda gibi ülkelerin ulusal dernek temsilcilerinin katıldığı çalışma grubunun programı şöyleydi:

1. Derneklerin temel etkinlik alanlarının belirlenmesi

2. Üniversite eğitiminin yönlendirilmesi açısından derneklerinin rolünün tartışılması

3. Derneklerin ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliğini artırmaları yollarının ele alınması

Belirtilen çerçevede iki gün boyunca etkileşimsel olarak yürütülen çalışma grubunda, APA, EFPA, IUPsyS, Asya-Okyanusya, Çin ve TPD temsilcilerinin sunumları oldu. Bu sunumları izleyen tartışmaların yanı sıra küçük grup çalışmalarında birlikler arası fikir alışverişi olanağı sağlandı.

Derneğimizi tanıtmak ve diğer dernekleri tanımak açısından oldukça önemli olduğunu düşündüğümüz bu çalışma grubundaki sunumların ve değerlendirmelerin bir bölümü aşağıda özetlenmiştir.

“Büyük” bir Dernek Ne Yapar?: Amerikan Psikoloji Derneği’nin Çalışmalarına Yönelik bir Gözden Geçirme

Merry Bullock

APA Bilim Direktörü,

IUPsyS Yönetim Kurulu Üyesi

...Bir derneğin rolü, çalışma alanları ne olabilir? Dünyadaki en küçük dernek 10 üyeli, diğer uçta bir dernek olarak APA’nın 150.000 üyesi

var. 1889’daki ilk Psikoloji Konferansından sonra, 1892’de çoğu akademisyenden oluşan ilk ulusal psikoloji derneği (APA) kurulmuş. 1925’te dünyada 8 ulusal dernek varken, bu sayı 2004’te 80 ülkeye çıkmış. IUPsys’in üye sayısı 70 ülke düzeyinde. Dünya çapında 500.000 psikolog var. Psikolojinin içindeki farklı konulara yönelik dernekleri de hesaba katınca, 2000’den itibaren 1000’in üzerinde psikoloji derneğinin kurulduğu biliniyor.

Dernekler için en önemli odak noktası üyelerinin gereksinimlerini karşılayabilmektir. Yani bir dernek, üyeleri için çekici hale gelmelidir. Bu açıdan, ortak amaçlar belirlemek önemli. Önce üyeler, daha sonra psikoloji bilimi ve de kamu yararı gözetilmeli. Üyeleri değerli kılmak ve onlara yarar sağlamak gerekli. Bir derneğin üyesi için kimlik sağlaması önemli. Bir üye için özgeçmişinde “*derneğin üyesiyim*” demesi, önemli bir mesleki kimlik olabilir. ‘*Ben buradayım ve bu grubun bir parçasıyım*’ duygusunu verir. Dernek aynı zamanda üyeleri için ortak bir sestir. Aranızda derneği olmayan ülkeler var, bu sizin ülkenizde psikologların kendilerini ifade edecek bir organ olmadığını gösterir. Oysa Türkiye’de, Türk Psikologlar Derneği, üyeleri adına harekete geçebilir. Bu durum, yani orada bir yerlerde kendilerini

temsil eden bir organizasyonun var olduğunu bilmek, üyeler için pek çok maddi olanaktan daha önemlidir.

Bir derneğin diğer önemli görevi ise psikoloji disiplininin, yani kime psikolog deneceğinin ve psikoloğun görevlerinin/işlevlerinin tanımını yapmasıdır.

Eğitim ile bilgi altyapısını sağlamak, ama aynı zamanda bu işlevlerin nasıl yerine getirileceğini belirleyen düzenlemeler yapmak ve bunların bekçisi olmak önemli. Bunun için Etik kodlar bu yollardan biri. Etik kodların varlığı eğitime verilen ağırlığı artırmıştır; ayrıca etik tek başına psikoloji eğitimindeki derslerden biri olmuştur.

Dernek iletişim merkezi olmalı. Üyeleri bir arada toplamalı. Örneğin Kongre düzenlemek. Eğer derneklerin tarihçesine bakarsanız çoğunun bu kongreler sonrasında kurulduğunu görürsünüz. Bunları hem bilimsel hem de işle ilgili bilgi akışlarının sağlandığı ortamlardır. Diğer bir yol yayınlar... Son zamanlardaki internet olanakları ile üyelere ve halka yönelik iletişimlerini elektronik ortamda da sağlamak çok daha olanaklı. Bültenlerin yanı sıra dergiler çok önemli, özellikle kimlik açısından... Hepiniz “*dergimiz var*” dediniz, ama ben hiçbirinin örneğini görmedim. Başka ülkelere de duyurmalısınız böyle bir derginiz olduğunu. En azından web sayfanızda duyurabilirsiniz. Sizi bulmalarının en iyi yollarından biri. Bu açıdan IUPsys’in web sayfasında böyle bir olanak var. Beş yıl öncesinde çoğu derneğin web sayfası olmadığı için az sayıda derneği elektronik ortama taşıyabiliyorduk, ama artık neredeyse bütün derneklerin web sayfaları var. Tabi diğer bir tanıtım olanağı da broşür dağıtımı ki burada Türk Psikologlar Derneği tarafından hazırlanmış çok iyi bir örnek görüyorsunuz. Kim olduklarını ve neler yaptıklarını bize duyuruyorlar. Bunlar kendini du-

yurmak için fazla harcama gerektirmeyen hatta çok ekonomik yollar.

Eğitimi geliştirmek, eğitim olanakları sunmak diğer önemli bir nokta. Sürekli eğitim kursları en iyi yollardan biri. Çalışma grupları, yaz kampları (bilim adamları için bile, yeni araştırma yöntemlerini öğretmek gibi APA’da da denediğimiz yollardan biri). Psikoloji eğitimiyle ilgili programların geliştirilmesi önemli.

Ayrıca halka yönelik eğitimlerin verilmesi çok gerekli. Halka psikolojiyi, psikologları tanıtmak, bilimsel bilgiyi halk yararına sunmak, dönüştürmek önemli. Web sayfaları da halk yararına sunulmalı (web-psikologlar, öğrenciler ve halk için ayrı linkler sağlayabilir). Örneğin ilkökul, lise öğrencilerine ayrı düzeylerde, psikolog kimdir, ne yapar, nasıl düşünür? anlatılmalı.

Diğer bir nokta, derneğin üyelerini kutlaması, ödülleri vermesidir. APA’da çok sayıda ödül verilmektedir. Çoğu para ödülü değil ve sadece bir parça kağıt ama üyenin takdir edilme duygusu için önemli, derneğe de maliyeti az. Son zamanlarda kamu yararına çalışanlar için de veriyoruz. Yine de bildiğimiz bir şey var ki, psikologlar kendilerini çok az ödüllendiriyorlar. Diğer bilimlere bakıyoruz, örneğin kimya, fizik alanında çok sayıda ödül var. Psikoloji alanında çok az. Aslında bir tür tanınma gereksinimimiz var. Aslında APA’dakiler de çok sayılmaz. 2004’te Skinner’ın doğumunun 100. yılıydı. Bunu kutladık ama doğum gününü üç dört gün geçtikten sonra.

Ödüller yalnızca üyelere yönelik olmamalı; bu, yeni üye kazanmak için de iyi bir strateji olabilir. Ödül alan bir kişi derneğe üye olmak isteyecektir. Ödüller çok çeşitli olabilir, bilim, halka hizmet ve benzeri. Danışmanlık, kurumlardaki görevler için de plaket vermek önemli.

APA'ya üyelik, elektronik dergilere de üyelik sağlıyor, sizler de olabilirsiniz. Dernekler de bu düzeyde işbirliği kurabiliyor.

Bunların yanı sıra dış dünya ile bağlantı halinde olmak çeşitli lobi çalışmalarına katılmak önemli. Psikologlar olarak genellikle bu tür lobi çalışmalarından kaçınıyoruz, ancak politikacılar ile temasa geçmek, sesimizi duyurmanın en etkili yollarından biridir. Neyin iyi neyin kötü olduğunu anlatabilirizdir.

Dernek, profesyonel standartları iyileştirmek, etik kodları geliştirmek ve uygulamak durumundadır. Yönergeler, stratejiler ve işlem yolları geliştirmelidir.

IUPyS uluslararası düzeyde böyle bir standart tanıma gitmeyi amaçlıyor.

APA da da ciddi sorunlar olabiliyor. Yüksek lisans düzeyinde öğrencilerin psikoterapi yaptığını duyuyoruz ve burada etik açıdan bir yaptırım yok. Her ülkenin bu açıdan kendine göre eğitim standardı var. Bir derneğin görevi kendi ülke koşullarına göre standartları belirleyerek bunun takipçisi olmaktır. Göz ve kulak olmak, bir dernek için önemli.

Ayrıca mevzuatı takip etmek, üyelere bilgi sağlamak, farkına vardırarak, üyeleri demokratik bir sürecin parçası yapmak, birbirleriyle bağlantı kurmalarını sağlamak da çok önemli. Üyelerin gereksinimlerini belirlemek için anketler yapılabilir. Örneğin bizim yaptığımız bir ankette önem açısından dergi birinci, üye haklarını savunma ise ikinci sırada çıktı.

Bir örgüt bu işlevleri nasıl yürütür? Yönetim kurulu, komiteler ve çalışma gruplarının kurulması önemli. Ayrıca üyelerin bu işlerin içine katılması çeşitli eğitimlerden geçmeleri, politikacılar ile etkileşime geçmeleri yi bir yol.

Ayrıca üyeler halka ulaşmaları konusunda yönlendirilmeli. Makaleler, söyleşiler, basın ve okul programlarına katılımı halka ulaşılabilir.

Araştırma, sağlık ve eğitim gibi psikologların çalışma alanlarını etkileyecek konularda yasal düzenlemeleri yürütme, yasa koyucularla temasta olma, birliktelik yapma, bilgilendirmede bulunma, mesleki esasları belirleme (örneğin, sağlık hizmetleri için psikolog tanımını yapma, eğitimi destekleme) önemli diğer işlevlerdir.

Son olarak, davranış ve davranış araştırmacıları adına bir ağ oluşturma konusuna geldiğimizde, yakın mesleki organizasyonlar ile temasa geçmek, araştırma projeleri için maddi destek olanaklarını harekete geçirmek ve yasa koyucu ile temasta olmak önemlidir diyebiliriz.

Teşekkürler

Maddi bir Destek Olmaksızın Büyük bir Ülkede Psikologlar Nasıl Örgütlenebilir: Çin Deneyimi (Çin'de Psikolojinin Gelişimi ve Çin Psikoloji Derneği'nin Rolü)

Houcan Zhang

*IUPsyS Önceki Dönem Yönetim Kurulu Üyesi
Beijing Normal University, China*

Psikolojik düşüncenin izleri Antik Çin'e yani MÖ 500'lere dayandırılabilir. Psikolojiyle ilişkili Antik Çin felsefesinin can alıcı noktası insan

doğası ve eğitimin rolü üzerine yürütülen tartışmalardı. Büyük Çinli düşünür, filozof ve eğitimci Konfüçyus (MÖ 551-479), insan doğasının özünü ve eğitimle nasıl değiştirilebileceğini tartışan ilk bilgindi. Bireysel ayrılıklara dikkat çekti ve bireysel düzeyde eğitim uyguladı.

Konfüçyus fazla yazılı malzeme bırakmadı. Ölümünden sonra, müritleri onun öğretilerini ve sözlerini LUN YU (The Analects) olarak bilinen bir kitapta topladılar. Yüz elli yıl sonra, Konfüçyus'un takipçilerinden biri olan Mencius (MÖ 372-289), zihnin bedeninin bir ürünü olduğu ve diğer nesnelere gibi ölçülebileceğini vurgulayan sistematik bir kuram geliştirdi. İnsan doğasının iyi olduğuna ve dış etkilerle değiştirilebileceğine inanmıştı. Konfüçyustan rasyonalizm 2000 yıldan daha fazla bir süre boyunca resmi Çin felsefesiydi.

Ondokuzuncu yüzyılın sonunda, doğa bilimlerinin gelişimiyle birlikte, Alman psikolog W.Wundt, 1979'da, Leipzig, Almanya'da ilk psikoloji laboratuvarını kurdu ki bu, Modern Bilimsel psikolojinin başlangıcı olarak kabul edildi. Aynı zamanda, Psikoloji Enstitüsü kuruldu ve dünyanın çeşitli yerlerinden gelen öğrenciler Wundt ile çalıştı. Leipzig'deki öğrenciler arasında, Uzak Doğu'dan gelen iki genç vardı. Bunlardan biri ilk Çinli psikolog olan Cai Yuan-Pei, diğeri ise Japonya'dan Matataro Matsumoto'ydu. Cai Yuan-Pei Çin'e döndükten sonra Pekin Üniversitesinin rektörü oldu. Onun desteğiyle birlikte, Japonya'daki Imperial Üniversitesi'ndeki eğitimini tamamlayarak dönen ve sonra da üniversitenin rektörü olan Chen Daqi, 1917'de Pekin Üniversitesi'ndeki ilk psikoloji laboratuvarını kurdu.

Modern bilimsel Çin psikolojisi, Çin'in dış dünya ile daha fazla bağlantı kurmaya başladığı dönemlerde varılmaya başlamıştır. Her zaman di-

le getirdiğimiz gibi bu, 20. yüzyılın başlarında, Avrupa ve Amerika'ya gidip eğitim gören ilk öğrencilerin dönüşlerine rastlar. O sırada bazı pedagoji enstitülerinde, psikoloji bağımsız bir disiplin olmaya yeni başlamıştı.

Çin Psikoloji Derneği (China Society for Psychology) 1921'de kuruldu. Üniversitelerde eğitim vermek, kitap çevirmek ve psikoloji dergileri yayınlamak gibi çalışmalar yapıldı. Otuzlu yıllar Çin'deki psikolojinin refah dönemi idi. O tarihlerde, 'Psychologica' adında bir dergi yayımlandı; diğer bir küçük mesleki örgüt olarak Çin Test Derneği de kuruldu ve haftalık bir gazetede özel psikolojik testler bölümleri yer almaya başladı. Ne yazık ki bu iyi gidişat uzun sürmedi, 1937'de çıkan savaşla birlikte giderek gerilemeye başladı.

Bindokuzyüzelli yılında Çin Cumhuriyeti'nin kurulmasından; Sino-Japonlar'ın işlevlerinin sona erdirilmesinden ve Çin'deki iç savaştan 13 yıl sonra, Çin Psikoloji Derneği (ÇPD) çalışmalarına yeniden başlayarak Çin Bilim ve Teknoloji Derneği'ne (China Association for Science and Technology) katıldı. ÇPD iki ulusal konferans düzenlemiş, üç önemli akademik dergi yayınlamış ve gelecek için bir gelişme planı oluşturmuştu. Bu dönemde, çok sayıda öğrenci Çin üniversitelerindeki programlara katılmışlardı. Bununla birlikte, bu dönemde, hükümetin '*herşeyi SSCB'den öğrenen*' sloganının etkisiyle, Çin psikolojisi materyalist bir anlayışa yönelmişti. Sonuçta, Çin psikolojisi kendine özgü bir kişilik sergileyemiyordu.

'Kültür Devrimi'ndeki (1966-1976) karışıklıklar sırasında, tüm bilimlerin gelişiminin yavaşladığı dönemde, psikoloji sosyal çevreyle ilişkili olan bir bilim olma özelliği nedeniyle, diğer disiplinlere göre çok daha fazla sıkıntı yaşadı. Psikoloji öncelikle yalancı bilim (pseudo-science)

olmakla eleştirildi, eğitim ve araştırmalar yapılamadı ve sonra tamamıyla terk edildi. ÇPD yine etkinliklerini durdurmaya zorlandı. 1970'lerin sonunda, Çin psikolojisi yeniden toparlandı, araştırma enstitüleri ve üniversiteler yeniden açıldı, ÇPD bir sivil toplum örgütü olarak Çin psikolojisini yeniden bilimsel bir disipline dönüştürdü. Bu dönemlerde, ÇPD'deki üye sayısı 1000'in altındaydı ve psikoloji toplum tarafından tam olarak bilimsel bir disiplin olarak görüleliyordu.

Bindokuzyüzseksen sonrasında, Çin'deki hızlı ekonomik ve toplumsal büyümeyle birlikte, psikolojinin rolü görülebilir hale geldi. Temel araştırmalara ek olarak çeşitli alanlardaki uygulamalı psikoloji de gelişmeye başladı. Daha iyi bir gelişim gösterme gereksinimini karşılayabilmek için ÇPD, yeni bir örgütlenmeye gitti. Her biri psikolojinin alt dallarıyla ilişkili 14 mesleki komite ve 4 çalışma komitesi oluşturulmuştu. İlk grup, temel ve deneysel, gelişimsel, eğitim, fizyolojik, endüstri ve örgüt, sosyal, danışmanlık, askeri ve benzerinden meydana gelmektedir. Çalışma komiteleri ise, akademik, uluslararası iletişim, eğitim, halka yaygınlaştırma, akademik konferanslar düzenleme, bilgi alışverişi gibi Çin psikolojisi için merkezi etkinlikleri sürdürmektedir. Her bir mesleki alt komite, kendi yıllık toplantısını yapar. Çalışma komiteleri ise özel amaçlara sahiptir. ÇPD'deki yönetici grubu, farklı kentlerden, üniversitelerden, psikolojik örgütlerden ve bölgelerden gelen kişiler arasından, 4 yılda bir yapılan genel kuruldaki seçimle değişir. Bu yolla ÇPD oldukça başarılı oldu ve Çin Bilim ve Teknoloji Derneği tarafından pekçok kez ödüllendirildi.

Çin Psikolojisinin oldukça zor zamanlar geçirdiğini göz önünde bulundurunca, bu hızlı gelişmeyi iki etmene bağlamak mümkündür. İlki, yerel olarak ÇPD'nin başarısı; ikincisi ise uluslararası bilgi akışı ve IUPsyS'den gelen yardımlardır.

ÇPD 1980'de IUPsyS'in üyesi oldu ve bu dönemden itibaren Çin psikolojisi için gerekli değişiklikler yapılmaya başlandı.

IUPsyS'in üyesi olarak, Çin psikolojisinin toparlanması uluslararası standartlara göre belirlendi. 1980'den itibaren IUPsyS'in desteğiyle yabancı psikologlarla olan temaslar doğrudan ya da dolaylı yoldan arttı.

Bindokuzyüzseksendörtten 1992'ye kadar, Qicheng Jing IUPsyS'in yönetim kurulu üyesi; 1992'den 1996'ya kadar da ikinci başkanıydı. Houcan Zhang 1996'dan 2000'e kadar yönetim kurulu üyeliği yaptı. 2000 yılından beri de, başkan yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Yirmi-sekizinci Uluslararası Psikoloji Kongresi'nden sonra Kan Zhang yönetim kurulu üyesi olacaktır.

IUPsyS ile doğrudan bağlantılar Çin psikolojisi için güncel bilgilere ulaşılmasında rehberlik sağlamaktadır. Pekin'de ve Hangzhou'da 1987'de düzenlenen yönetim kurulu toplantılarında psikoloji araştırmalarına ilişkin bir dizi söyleşi yapılmıştır. Bunlara ek olarak burslu öğrenci değişimi Çin psikolojisinin dünyayla bağlantı kurmasını sağlamıştır. Yabancı psikologların çalışmalarını temel alan çeşitli çalışmalar Çin'de de başlatılmıştır (örneğin, biliş, dil ve diğerleri).

Son 20 yılda, IUPsyS'in desteğiyle, ÇPD tarafından çok sayıda yabancı kitabın ve ders kitaplarının çevirisi yapıldı. Psikoloji Ansiklopedisi'nin kısa formu Çince'ye çevrildi ki zaten bu, Çin'deki psikoloji eğitimini ve araştırmalarını temel alan bölümdü. 2004'te, Uluslararası Psikoloji Konferansı 2004'e katkı olarak, International Journal of Psychology, Çin psikolojisindeki gelişmeleri dünyaya gösteren özel bir sayı çıkardı. Aynı zamanda IUPsyS'in Tarihçesi Çince'ye çevrildi. Bu yayının ülkedeki psikologların IUPsyS'in rolünü öğrenmeleri açısından yararlı oldu.

Gelişmekte olan bir ülke olarak, psikoloji araştırmaları için Çin'deki destek sınırlıdır. Psikoloji bilimini geliştirmek için ÇPD çok çaba harcamaktadır.

1990'ların başından itibaren ÇPD, bilimsel araştırmalar ve uygulama alanı arasındaki işbirliğini desteklemektedir. Askeri, sivil kurumlarda eğitim ve hizmet verdikçe psikolojinin insanlar üzerindeki etkisi yaygınlaşmaktadır.

Bunlara ek olarak, Çin psikolojisi eğitim alanında çok daha fazla çalışmaktadır. Üniversitelerde hoca olabilmenin ölçütleri geçmişe göre çok daha zorlaşmıştır. Mesleki rehberlik yaparak, kurslar vererek ve kitap yayınlayarak, psikoloji eğitimi iyileştirilmektedir.

Çin psikolojisinin gelişimi dalgalanmalı bir şekilde gitmektedir. Yine de, ÇPD'nin liderliği ve IUPsyS'in desteğiyle hızlı bir büyüme olmaktadır. Kendi deneyimlerimizi, psikolojiyi önemli bir bilim yapmayı isteyen, sağlık, eğitim ve kamu yararını gözeten diğer ülkelerdeki örgütlere öneririm. Yani, ulusal örgütlenmede IUPsyS gibi uluslararası örgütlerle işbirliği içinde olmak; tüm psikoloji dünyasına ilişkin bilgiyi geliştirmek; psikoloji biliminin küreselleşmesine katkıda bulunmak.

Teşekkürler.

Ulusal Derneklerin Başarıları ve Vizyonları (Katılımcı Sunumları): Türk Psikologlar Derneği

Gonca Soygüt

TPD Genel Başkan Yardımcısı

Hacettepe Üniversitesi, Ankara

Oluşumunun bazı aşamalarına tanık olduğum, bazı aşamalarında da görev aldığım TPD'yi Pekin'de sunma şansına sahip olduğum için mutluyum. Aslına bakarsanız, bugün TPD adına başardığımız her şeyde çoğu üyemiz görev başındaydı.

O nedenle, öncelikle bu süreci, yani TPD'nin tarihçesini aktarmak istiyorum.

TPD 1976'da kuruldu. Başlangıç aşamasında çalışmaları sınırlı düzeydeydi. 1992'de çoğunluğu akademisyenlerden oluşan bir grup, "Çarşamba Toplantıları" adı altında bir hareket başlattı. Psikoloji mesleğinin nasıl geliştirilebileceği, Derneğin gücünün ve işlevlerinin nasıl artırılacağı gibi sorular bu toplantıların odak noktasını oluşturmaktaydı.

Bu toplantılar üyelerin evlerinde ya da işyerlerinde yürütülmekteydi. Dosyalar ve belgeler evden eve dolaşmaktaydı. Bütçe sadece sınırlı harcamaları karşıladığından çoğu etkinlik, üyelerin kişisel olanaklarıyla gerçekleştiriliyordu.

Bu çekirdek grup, psikoloji mesleğini geliştirmek ve Derneği güçlendirmek için aşağıdaki hedefleri belirledi:

- Türk Psikoloji Dergisi'ni SSCI'e dahil etmek
- Uluslararası kongrelere ve birliklere katılmak
- Kapsamlı bir bülten çıkarmak
- Belgeleri sistematik bir biçimde arşivlemek
- Üyelere eğitim olanakları sunmak.

Bununla birlikte, aktarılan hedeflere ulaşabilmekteki en önemli engel maddi zorluklardı. O halde gelirlerimizi artırmamız gerekiyordu ama nasıl? Bu amaçla, TPD amblemlili 'T-Shirt', etiket; gereksinim duyulan kıyafatları Türkçe'ye kazandırarak yayın satışına başladık. Ayrıca hizmet içi eğitim kursları açtık.

Bu çalışmalar, üyelerin derneğe olan ilgisini artırarak üye sayısının, dolayısıyla aidat ve yayın abonelikleri gelirlerinin artmasını sağladı. 1995'te, 3 aylık kira bedelini karşılayacak kadar bir paramız olsa da, bir yer kiralayabilecek düzeye gelmiştik. Aynı dönemde çok önemli bir geliş-

me daha oldu: Daha önce Psych-Lit ve Psych-info indekslerinde yer alan Türk Psikoloji Dergisi SSCI'e kabul edildi. 1997'de bir diğer önemli gelişme olarak, T.C. Bakanlar Kurulu kararıyla, TPD "Kamuya Yararlı Dernek" unvanı aldı ki bu unvan Türkiye'deki derneklerin % 5'inden daha azının alabilmiş olduğu oldukça ayrıcalıklı bir unvanıdır.

1995-1999 yılları arasına bakıldığında, TPD olarak "Çarşamba Toplantıları"nda kararlaştırılan çoğu hedefe ulaşılmıştır. Bu arada, atlamadan geçemeyeceğim bir diğer gelişme ise, 1999 yılında artık kendimize ait bir daireye sahip olmamızdır.

1999 yılı başka açılardan da Derneğimiz adına bir kırılma noktası olmuştur. Marmara Depremi'nin hemen ardından çok hızla örgütlenecek deprem bölgesinde psiko-eğitsel çalışmalar başlattık. Önceleri kendi olanaklarımızla yürüttüğümüz bu çalışmalara, kısa sürede Başbakanlık Kriz Merkezi'nden ve UNICEF'ten destek geldi. Dört ay boyunca yaklaşık 500 psikolog bölgede, çadırkentlerde, hizmet verdi. Eğitimcilerin eğitimi ve bölgeye gidenlerin eğitimi gerçekleştirildi. Psiko-eğitsel çalışmaların yanı sıra taramalar yapıldı. Okul-temelli eğitimlerle öğretmenlere ulaşıldı.

Bugüne dönecek olursak, TPD'nin, Genel Merkezi Ankara'da olmak üzere, İstanbul, İzmir ve Bursa'da üç aktif şube ve 25'e yakın ilde temsilcilikleri bulunmaktadır. Hedeflerimiz:

-Psikoloji alanında yürütülen araştırma ve uygulama çalışmalarında yüksek standartlara ulaşmak,

-Üyelerimizin özlük haklarını korumak ve geliştirmek,

-Bilimsel ve mesleki çalışmalarını kamu yararına yönlendirmek

Stratejilerimizi ve çalışma alanlarımızı ise şöyle sıralayabiliriz:

-Yasa ve etik konular

-Yayın

-Sürekli eğitim ve hizmet-içi eğitim

-Akreditasyon ve kalite artırma

-Mesleki performansın artırılması

-Araştırma ve uygulama çalışmaları

-Kamuya yararlı çalışmalar

-Uluslararası derneklerle işbirliği

-Resmi, özel kuruluşlar ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkiler

Aktarılan çalışmalarını yürüten bazı komisyonlar ise şöyle özetlenebilir:

-Yasa komisyonu

-Eğitim komisyonu

-Etik Komisyon

-Yayın Komisyonu

-Test Bankası

-Halkla İlişkiler

Üyesi olduğumuz uluslararası birlikler arasında, 1992'den itibaren "International Union of Psychological Science (IUPsyS)" ve 1993'ten itibaren "European Federation of Psychologists' Associations (EFPA)" bulunmaktadır. Uluslararası işbirliğimizin olduğu birlikler arasında ise "American Psychological Association (APA)" ve "Educational Testing Service (ETS)" yer almaktadır.

Sürekli eğitim ve hizmet-içi eğitimlerde, 1995'ten itibaren çeşitli başlıklarda yaklaşık 1000'e yakın kursiyere eğitim verilmiştir. Eğitimler psikolojinin sağlık, endüstri-örgüt, klinik, gelişim, trafik, travma, psikometri, değerlendirme,

araştırma gibi alanlarında olmak üzere 20'yi aşkın alanı kapsamaktadır.

Türk Psikoloji Dergisi, Türk Psikoloji Yazıları ve Türk Psikoloji Bülteni süreli yayınlarımızdır. Ayrıca, bilimsel kitaplar ve kendine yardım el kitapları olmak üzere çeşitli alanlarda yayınlarımız bulunmaktadır.

Bilimsel çalışmalarımıza gelince, iki yılda bir tekrarlanan Ulusal Psikoloji Kongresi, TPD ve bir üniversitenin psikoloji bölümü ile birlikte düzenlenmektedir. Kongrede, paneller, sözel bildirimler, vaka tartışmaları yer almaktadır. Yakın gelecekte uluslararası düzeyde kongreler de düzenlemeyi planlamaktayız.

Bu alandaki diğer etkinliklerimiz şöyle sıralanabilir:

- Ulusal Psikoloji Kurultayı
- Ulusal Psikoloji Öğrencileri Kongresi'ne katkılar
- Çeşitli sempozyum, konferans, panel ve çalışma gruplarının düzenlenmesi
- Projeler (örneğin, UNICEF, UNDP projeleri)

TPD bu bilgilere ulaşılması için ve üyeleriyle bağlantısını artırabilmek amacıyla web sayfasında da yer almaktadır.

1992-2004 yılları arasında, mali durum, üyelik sayısı, yayımlar, eğitim konularındaki grafiklere bakıldığında açıkça görülmektedir ki, yıllara göre belirgin bir ilerleme, başarı kaydedilmiştir.

İkibindört Genel Kurulu'nda, TPD üyeleri için hazırlanan "Etik İlkeler ve Yönergesi" kabul edilmiştir. Gelecek için belirlenen en önemli hedef Psikologlar Odası'nın kurulmasıdır. Diğer hedefler ise, araştırma, uygulama ve eğitim çalışmalarının sürdürüldüğü bir enstitü kurulması, bölgesel ve uluslararası düzeyde işbirliğinin artırılması,

kamuya yararlı etkinliklerin daha kapsamlı hale getirilmesi ve Türkiye'deki bilimsel çalışmaların desteklenmesidir.

...Ve son bir kaç söz:

dün mücadele edebilen

bugün kazanmayı hakedendir

Bernadette Devlin

Teşekkürler

Çalışma grubunun ilk gününde yer alan bu sunumların yanı sıra, Elizabeth Nair, Asya-Okyanusya Psikoloji Birliği'nin kısa bir tanıtımını yaptı. Nair, Birliğin 1992'de Singapur'da düzenlenen birinci Asya Psikoloji Kongresi'nde bölgesel bir grup olarak oluştuğunu; başlangıçta Malezya, Endonezya, Filipinler, Hong Kong, Tayvan, Kore, Avustralya, Yeni Zelanda, Hindistan ve Singapur gibi ilkelerin ulusal psikoloji birliklerinin yer aldığını aktardı. Amaçlar arasında, araştırma, yayın çalışmalarında işbirliği, bölgesel toplantılar düzenleme gibi faaliyet alanları belirlendiğini; ayrıca, Birlikte yer alacak ülke sayısını artırmaya yönelik olarak diğer Asya ülkelerine davette bulunduğunu ve çoğundan olumlu yanıt aldığını belirtti. Nair şu dönemde, çalışmaların yürütüle-

bilmesi için fon desteği alabilmek, bölgesel işbirliğini güçlendirmek ve bu bölgede psikoloji mesleğini geliştirmeye yönelik çalışmaların sürdüğünü söyledi.

Çalışma grubunun ikinci gününde ağırlıklı olarak psikoloji eğitimi üzerine sunumlar ve tartışmalar yapıldı. Bu çerçevede, EFPA'yı temsilen Ingrid Lunt³ ve Ype Poortinga, EFPA'nın tarihçesi ve Avrupa Psikoloji Diploması konusunda birer sunum yaptılar. Üyesi olduğumuz EFPA'ya bağlı bir çalışma grubunca geliştirilerek, EFPA tarafından onaylanan Avrupa Psikoloji Diploması hakkındaki bilgiler daha önceki bültenlerimizde ayrıntılı olarak aktarılmış olduğu için burada tekrarlamak istemedik. Konuşmacılar özetle, Avrupa'da standart bir psikoloji eğitimine duyulan gereksinim üzerine bir çalışma grubu oluşturarak üniteler halinde belirlenmiş standart eğitim programı hazırladıklarını belirttiler. Aynı zamanda Avrupa ülkeleri arasında geçişi sağlayacak bu standart programın daha sonradan Avrupa Psikoloji Diploması çerçevesinde belgelendirilmesine geçildiğini ifade etmişlerdir. Sözü edilen çalışma grubunun, bu programın etkililiğini değerlendiren bir izleme çalışmasına başladığını da eklemiştir.

³Ingrid Lunt, Institute of Education, London
IUPsyS Yönetim Kurulu Üyesi

İzleyen bölümde Amerika'daki psikoloji eğitimi üzerine, Bruce Overmeir tarafından bir konuşma yapılmıştır. Bu konuşmanın özeti aşağıda aktarılmıştır.

Amerika'da Psikoloji Programları

Bruce Overmier

IUPsyS Başkanı

University of Minnesota, USA

Amerika'daki psikoloji programlarında, üniversitelerin kendi yapılarına göre farklılıklar bulunmaktadır. Ancak burada daha çok ortak noktalardan söz etmek istiyorum. Temelde, uygulamacı-bilim adamı tanımlamasının yer aldığı Boulder modeli bize rehber olmaktadır. Bu açıdan, özellikle üzerinde durmak istediğim grup, klinik uygulamalar içinde olup da temel bilimsel bilgiye ve bakış açısına zihinsel olarak uzak kalanlardır. Örneğin psikolojik sorunların doğasının ne olduğunu sorgulayarak başlayalım. Gözlediğimiz bozukluklar benzersiz (unique) ya da rastlantısal bir olgu mudur? Yoksa, bu bozukluklar başka insanlarda da gözlenmekte midir? Eğer öyleyse, bu bilgiler ve patolojilere ilişkin nedensel etkenler, sistematik olarak tanımlanabilir. Zaten, eğer her olgunun benzersiz olduğunu düşünürsek, bilimsel çalışmalar sürdürmek olanaksız hale gelir, çünkü bilim, sistematik bilgi üretmeyi hedefler. Örneğin, psikopatolojilerin, genetik, psikososyal gibi çoklu nedensel etkenlerini inceledikçe bir modele, bilimsel bir çerçeveye ulaşabiliriz. 1920'de Pavlov, köpekler üzerinde bazı deneyler yaptı. Bilinen klasik düzeneyle oluşturduğu ayırt etme işleminin ardından uyarıcılar arasındaki benzerliği artırarak ayırt etme davranışını zorlaştırdı. Bunun üzerine köpeklerde huzursuzluk, saldırganlık gibi davranışlar gözlemlendi ki bu olgu Pavlov tarafından nevroz olarak yorumlandı. Pavlov, daha sonra düzeneği tersine döndürerek gözlenen nevrozik dav-

ranışları azaltma yolunu yani güvenilir, sistematik bir tedavi biçimini önerdi. Benzeri öğrenme yaşıntıları, daha sonra insanlar üzerinde yürütülen çalışmalarda da gözlemlendi. O halde, hayvan denekler üzerinde yapılan deneysel çalışmalar, patolojilerin nedenlerini açıklama ve değiştirmede bir model olabilir miydi? Bu açıdan yine klasik bir deney olarak, Albert'in korku koşullanması örneğini biliyoruz. Bu durumda bir modelimiz var. Yine Wolpe'nin sistematik duyarsızlaştırma düzeneği bu bağlamda düşünülmeli. Wolpe, kediler üzerinde yürüttüğü çalışmalarında, korku ve kaygının nasıl azaltılabileceği üzerinde incelemeler yaptı. Geliştirdiği işlemleri insanlara genellenebilir düzeye getirerek 'sistematik duyarsızlaştırma' adını verdi. Tüm bunlar hayvanlar üzerinde yürütülen çalışmalardı. Burada özellikle üzerinde durmak istediğim ilginç bir nokta yenilerde yapılmış ve *American Psychologist*'te basılmış bir çalışmanın bulguları. Buna göre, klinik psikologlara, uygulamalarında hayvan deneylerinden elde edilen bilgilerden yararlanıp yararlanmadıkları sorulmuş; % 90 oranında hayır yanıtı alınmıştır ki bu durum, hayvan araştırmalarının klinik uygulamalarda hemen hiç etkisi olmadığı anlamına gelmektedir. İlginç olan nokta ise, aynı klinisyenlere en sık kullandıkları tekniklerin neler olduğu sorulduğunda gelen yanıtın, fobilerin tedavisinde % 90 oranında sistematik duyarsızlaştırma tekniğini kullandıklarını belirtmeleridir. Bu sonuçlar, klinik psikoloji öğrencilerinin, eğitimleri sırasında öğrendikleri tekniklerin bilimsel kökenleri hakkında hiçbir fikre sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu klinik psikologlar neredeyse bir teknisyen konumundadırlar. Teknik becerilerden konuşabilir ve bunları rutin bir biçimde uygulayabilirler ama bu teknikler nereden gelmektedir, neden işe yaramaktadır sorularının yanıtını bilmemektedirler. İşte benim de eleştirdiğim en temel nokta budur.

Hayvan araştırmaları açısından diğer düzeneklerden biri benim (Overmeir) ve Seligman'ın çalışmasıyla önerilen *öğrenilmiş çaresizlik* olgusudur. Davranışların yanı sıra biliş boyutunun da yer aldığı bu süreç, uyarıcının kontrol edilemezliği algısı üzerine uyumsal başa çıkma davranışlarının gösterilmemesi olarak özetlenebilir. Bu olgu travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, psikosomatik bozukluklar için bir model olmuştur. ...Psikoloji programları konusundan giderek uzaklaştım gibi ama bütün bunlarla anlatmak istediğim, uygulamacıların bilimsel temellerden uzaklaşmalarının önemine dikkat çekmekti. Uygulamacı ve bilim adamı dengesini tutturabilmenin ne kadar önemli olduğunu vurgulamak istiyorum.

Gelelim psikoloji eğitimine, ABD'deki psikoloji eğitimi Avrupa'dakinden farklılıklar göstermektedir. ABD'deki öğrenciler 4 yıllık lisans eğitiminden sonra psikolog olabilmek için 4 ile 7 yıl arasında değişen bir lisans üstü eğitime devam etmektedirler. Lisans üstü programlarda genel zorunlu derslerin yanı sıra programın doğasına bağlı olarak, disiplinler arası bazı ek dersler olabilmektedir. Bütün bunlar uzun süreli bir eğitimin gerekliliğine işaret etmektedir. Ancak eğitimdeki bu çeşitlilik öğrencinin zihnindeki soruların çok yönlü olmasını, öğrenciyi bilimsel alt yapı açısından zenginleştirmeyi sağlamaktadır. Örneğin ben, aslında kimya alanından geldim. Programlarımızda ayrıca, dersleri izleyen dönemde, yeterlilik sınavları, uzmanlık alanında yazılı bir sınav ve temel bir sözlü sınav yapılmaktadır. Ayrıca tez önerileri de bir tür sözlü sınav gibi değerlendirilmektedir. Çoğu üniversitede, öğrencilerin 'ilk yıl araştırması' adı altında bir çalışma yürütmeleri ve bu araştırmaların yayınlanabilir nitelikte olması beklenir. Bunun yanı sıra "PsyD" (Doctor of Psychology) derecesi var. Burada yapılan araştırmalar da doktora tezi gibi düşünülmektedir. Bu konuda çok tartışma var. Böyle bir tez çalışması zorunlu ol-

malı mı, olmamalı mı? Kimileri *evet* kimileri *hayır* demekte. Evet diyenler, klinisyenlerin bilimsel anlayıştan uzaklaşmamaları gerekliliğini vurgulamaktadırlar ki bunun sakıncalarını daha önce konuştuk. Kaldı ki deneysel psikologlar da uygulama alanından uzaklaşmamalıdır. Yürüttükleri araştırma konularını düşününce, uygulamada olup bitenler konusunda gözlem yapmalarının önemi çok açıktır.

Diğer yandan eğitimin kalitesi nasıl onaylanacak? Her üniversite faklılık gösterse de ulusal düzeyde bir akreditasyon almak, tanınmak gereklidir. Elbette tanınmayan üniversitelerimiz de var. Bunlar genellikle yabancı ülkelere “...*dolara PhD'niz olmasını ister misiniz?*” gibi reklamlar yapan yerlerdir. Akredistasyonların olduğu üniversitelerde, kurumun kendisine özgü belirli standartları olabilmektedir. Ayrıca eyaletler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu açıdan, örgütlerin belirli standartlar getirmeleri önemlidir. Örneğin APA klinik uygulama eğitimleri için ortak standartlar oluşturmuştur. Amerika’da iyi bir yere gelebilmeniz için akreditasyonu olan bir programdan mezun olmanız, sertifikanızın olması önemlidir. Tabi bir de eyaletler arasında kabul görme konusu var. Bazen bir eyalette psikolog olarak kabul edilirken diğer bir eyalette tanınmayabilirsiniz. Pensilvanya için lisansınız varsa, bu sizin Tennessee’de psikologluk yapacağınız anlamına gelmez. O eyaletteki sözlü sınavı geçmedikçe mesleğinizi yürütemezsiniz. Bu açıdan Avrupa’da daha fazla ortaklık ve dolayısıyla hareketlilik serbestisi var.

Toparlayacak olursak, elbette sizlere anlattığımız yalnızca bir model. Kendi içinde epeyce sorunlu var bu modelin. Önemli olan, sizlerin kendi ülkelerinizdeki koşullara göre programlarınızı belirleyebilmenizdir.

Teşekkürler

⁴Adı geçen broşürün hazırlanmasında ve sunum tasarımında emeği geçen Yönetim Kurulu Üyemiz, Okan Cem Çirakoğlu’na teşekkür ederim.

Çalışma Grubu Değerlendirmeleri

Aktarılan sunumların yanı sıra küçük gruplar oluşturularak benzer konular üzerinde çeşitli tartışmalar yürütüldü. Böylelikle daha etkileşimsel bir ortam oluşturuldu. Bu küçük grupların etkileşimlerinden oluşan ortak görüşler sonra büyük grupta kısa raporlar biçiminde aktarıldı. Bu raporlarda, Derneğimiz önemli sayılabilecek atıflar aldı. “*Türk Psikologlar Derneği, bizlere maddiyatın değil isteğin çok önemli olduğunu gösterdi*”; “*Eğer bizler de bir şeyler başarmak istiyorsak, öncelikle TPD gibi amaçlarımızı belirlemeliyiz*” gibi ifadeler bu atıflardan bazılarıydı. Ayrıca, tanıtımımıza yönelik olarak hazırlamış olduğumuz TPD broşürü, APA ve EFPA temsilcileri tarafından gruba örnek gösterilerek derneklerin tanıtımı açısından böyle bir broşürünün mutlaka olması gerektiği birkaç kez vurgulandı⁴.

Katılımcılar, küçük grup etkileşimlerinin, sunumlara göre daha çok gereksinim duyulan bir süreç olduğunu, ayrıca, eğitim konusunun daha kapsamlı ele alınması gerektiğini dile getirmiş; 2008’de Berlin’de düzenlenecek bir sonraki Uluslararası Psikoloji Kongresi’nde *Ulusal Psikologlar Derneklerinin Kapasitelerini Geliştirme Çalışma Grubu’nun* toplantılarına devam etmesine karar verilmiştir. Bunun yanı sıra Berlin’deki kongreye uzun bir süre olduğu göz önüne alınarak çalışmaların bir “web” sayfası üzerinden devam etmesi öngörülmüştür.

TPD Açısından Sonuçlar

Öncelikle, uluslararası düzeyde tanınma ve karşılıklı işbirliği oluşturulması açısından bu kongredeki çalışma grubu son derece yararlı olmuştur. IUPsyS, EFPA gibi üyesi olduğumuz ve APA gibi işbirliği içinde olduğumuz derneklerin temsilcileri ile birebir iletişime geçilmiş; ayrıca TPD’nin tanıtımına yönelik bir sunum yapabileme şansı edinilmiştir. Ayrıca, dünyanın çok farklı yerlerinden gelen diğer temsilcilerle tanışmak,

onları Türkiye'deki psikoloji çalışmalarından haberdar etmek de bir o kadar önemli olmuştur. Sri Lanka gibi üniversitelerinde psikoloji bölümü bulunmayan veya dernekleri sınırlı düzeyde etkinlik gösterebilen meslekdaşlarımız için, sanırım TPD biraz da olsa *umudu* temsil etti.

APA temsilcisinin, derneklerin gelişimi açısından yaptığı çoğu önerinin, TPD tarafından büyük oranda yerine getirildiği söylenebilir. Bununla birlikte, izlenen yollar ilk bakışta doğru görünüyorsa da, kapsamın genişletilmesi, etkinliklerin yaygınlaştırılması, her şeyden önemlisi sürekliliğin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, lobi çalışmasına daha çok yönelmek ve meslekdaşlarımızı ödüllendirmeyi bir hedef olarak koymak önemli görünmektedir.

Diğer taraftan, Çin'deki Kültür Devrimi sırasında, psikolojinin yalancı-bilim olarak görülmesi, psikolog meslekdaşlarımızın tüm kitaplarını yakmak zorunda kalmaları, 10 yıl boyunca psikoloji alanında olup bitenden uzak olup üniversitelerdeki biyoloji laboratuvarı gibi yerlerde teknisyen olarak çalışmaları, Çin deneyiminin çarpıcı yanı olarak düşünülmektedir. Bütün bu duraklama dönemine ve maddi sıkıntılara karşın, Çin Psikoloji Derneği'nin dış dünyaya açılarak gösterdiği gelişme, bu süreçte IUPsysS'den yardım alması ve de son uluslararası kongreye/bu çalışma grubuna ev sahipliği yapmış olabilmesi, bizler için umut verici bir model oluşturmaktadır. Burada, Zhang'ın konuşmasındaki son cümleleri yeniden alıntılanmak yerinde olacaktır:

“Kendi deneyimlerimizi, psikolojiyi önemli bir bilim yapmayı isteyen, sağlık, eğitim ve kamu yararını gözetken diğer ülkelerdeki örgütlere öneririm. Yani, ulusal örgütlenmede IUPsysS gibi uluslararası örgütlerle işbirliği içinde olmak, tüm psikoloji dünyasına ilişkin bilgiyi geliştirmek, psikoloji biliminin küreselleşmesine katkıda bulunmak”.

Benzer doğrultuda, çalışma grubu yürütücülerinden Elizatbeh Nair'in, oluşumunu aktardığı Asya-Okyanusya Birliği, bu bölgedeki işbirliği açısından, gelecekte bizlerin de içinde yer almayı düşünebileceğimiz diğer bir uluslararası örgüttür. İlerideki bültenlerde konuya ilişkin daha ayrıntılı bilgi ve görüş aktarılacaktır.

Psikoloji eğitimi hakkındaki konuşmalarda, yalnızca bizde değil, dünyanın her yerinde, Amerika ve Avrupa'da da standartların oluşturulmasının ve korunmasının dernekleri en çok meşgul eden konu olduğu görülmüştür. Avrupa Psikoloji Diploması, ilerideki bülten ve kurultaylarda üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir. EFPA temsilcileri, her ülkenin kendi koşullarına göre bir eğitim programı oluşturabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, böyle bir diplomanın Avrupa'da psikoloji eğitimi standart hale getirmek gereksinimden kaynaklandığını da vurgulamışlardır. Avrupa Birliği'ne uyum süreci çerçevesinde onaylanma olasılığı olan meslek yasamızı düşünürsek, kurultay gibi platformlarda, Türkiye'deki psikoloji eğitimi standartlarını, Avrupa Psikoloji Diplomasını, avantajlarını/dezavantajlarını bir kez daha etraflıca tartışmanın gerekliliği açıktır. Benzer doğrultuda Overmeir'in konuşmasında, bilimadamı-uygulamacı modeli üzerine oturan bir eğitim sisteminde, yani Amerika'da, uygulamacıların bilimden ne kadar uzaklaşabildiğini gösteren çalışmaların olması çarpıcı bir sorun olarak görünmektedir.

Sonuç olarak, *PK 117*'den başlayan kısa tarihimizin bugün nerelere geldiği Çin'deki Çalışma Gurubunda büyük bir memnuniyetle görülebilmektedir.

Derneğimizin geldiği bu noktada, bazılarımızın çok, bazılarımızın daha az emeği geçti ama mesleğin içinde olan herkesin katkısı oldu bu sürece. Elbette hala çok genç bir derneğiz, yeni hedefler bekliyor bizi.

Teşekkür

Değerli hocamız **Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI**, on altı yıl boyunca (dört dönem), IUPsyS Yönetim Kurulu Üyesi ve bir dönem Başkan Yardımcısı olarak sürdürdüğü görevinden, beşinci dönem için aday olmayarak kendi isteğiyle ayrılmıştır. Kendisine, bu süre içerisinde Türkiye'deki psikoloji mesleğinin tanıtımı adına yürüttüğü çalışmalar ve IUPsyS nezdinde TPD'ye verdiği destek için teşekkür ederiz. Hocamızın, diğer uluslararası derneklerdeki çalışmalarını devam ettirmektedir. Bu vesile ile, kendisinden bu konuda yaptığı çalışmalar ile ilgili bilgileri aktarmasını rica ettik. Aşağıda, Hocamızın, IUPsyS çerçevesinde yürüttüğü çalışmalar kendi kaleminden özetlenmiştir

Sevgili Meslekdaşlarım,

Onaltı yıl International Union of Psychological Science'ın (IUPsyS) Yönetim Kurulu'nda görev aldıktan sonra bu yıl ayrıldım. Bu münasebetle, bu kuruluşta ve benzer uluslararası kuruluşlardaki etkinliklerimle ilgili deneyimlerimi sizlerle paylaşmam benden istendi. Hem bu etkinlikler hakkında, hem de uluslararası psikoloji kuruluşları ve daha üst düzey bilim kuruluşları hakkında bazı bilgileri sunmak için de bu notları yazıyorum. Özellikle Türkiye'nin uluslararası psikoloji ve bilim dünyasındaki konumu bakımından bu paylaşımı önemli görüyorum.

IUPsyS Yönetim Kurulu'na girişim, 1988 yılında Sidney'de IUPsyS'in düzenlediği Uluslararası Psikoloji Kongresi'nde oldu. Bunda önemli bir etken, ondan iki yıl önce 1986'da İstanbul'da International Association for Cross Cultural Psychology'nin (IACCP) Kültürlerarası Psikoloji Kongresi'ni düzenlememdi. Özellikle meslekdaşım ve eski öğrencim olan Sevdâ Bekman'ın

(şimdi Prof. Dr.) ve diğer meslekdaşlarım ve öğrencilerimin büyük çabalarıyla bu kongre o kadar başarılı oldu ki, uluslararası camiada herkes bundan söz ediyordu. O zamana kadar Türkiye'de bir uluslararası psikoloji kongresi yapılmamıştı. Ben IACCP'nin Yönetim Kurulu'na 1982 yılında girmiştim. Bildiğim kadarıyla, o zamana kadar Türkiye'den kimse bir uluslararası psikoloji kuruluşunun yönetiminde yer almamıştı. 12 yıl IACCP'nin Yönetim Kurulu'nda çalıştım. 1986 İstanbul Kongresi'nde yapılan IACCP Genel Kurul'unda 'Deputy Secretary General' olarak seçildim. 1988'de başkan yardımcısı, 1990'da da başkan seçildim. IACCP'nin tarihinde ilk kadın başkan ben oldum.

IUPsyS'e geri gelecek olursak, Sidney'deki Genel Kurul'da beni Yönetim Kurulu'na seçtiler. IUPsyS'in Yönetim Kurulu önemlidir, çünkü IUPsyS'in kişisel üyeliği yoktur; üyeleri ülkelerin psikoloji kuruluşlarıdır. 60 küsur ülkenin psikoloji kuruluşlarının temsilcileri, IUPsyS'in Genel Kurulunu oluşturur. Yönetim Kurulu'na seçilen kişiler ise kendi ülkelerini değil, uluslararası psikoloji bilimini temsil ederler. Yönetim Kurulu üyeleri 4 yılda bir IUPsyS nezdinde yapılan uluslararası psikoloji kongrelerinde toplanan Genel Kurul tarafından seçilirler. Ben dört kere üst üste seçildim; bir devre ikinci başkanlığa da seçildim (1996-2000, yine bu konumdaki ilk kadın olarak).

1988'de ben IUPsyS Yönetim Kuruluna girdiğimde, IUPsyS'in Türkiye'deki üyesi İstanbul merkezli Türk Psikoloji Derneği idi. TPD çok pasifti; yıllarca üyelik aidatını bile ödememişti. Sonraki yıllarda Türkiye'de psikolojinin kurumsal konumu değişti. Ankara merkezli Türk Psikologlar Derneği güçlendi. 1992-94'te bir dönem İstanbul merkezli Türk Psikoloji Derneği'nin başkanlığını yaptım; bu dönemden itibaren İstanbul'daki etkinlikler arttı. Bilahare, 1996'da iki

derneğin birleşmesiyle ortaya çıkan daha yaygın ve güçlü Türk Psikologlar Derneği'nin, aslında Türk Psikoloji Derneği'nin devamı olduğunu ve Türkiye'de psikolojiyi temsil ettiğini IUPsyS Yönetim Kuruluna kabul ettirip tekrar baştan üyeliğe başvurması gerekmeden otomatik olarak üyeliğini sağladım.

IUPsyS Yönetim Kurulu'nda yaptığım belki en önemli hizmet, Global psikolojiyi gündeme getirmem oldu. Çoğunluk Dünya (Majority World) kavramını ortaya atıp, Kuzey Amerika-Avrupa eksenli psikolojinin ve kuruluşlarının dünyanın nüfusunun çoğunluğunu oluşturan ülkelere de yönelmesi gereğini kabul ettirdim. Bu, birçok şekillerde gerçekleşti. Bu çerçevede önemli bir etkinlik, Advanced Research Training Seminars (ARTS) idi. Aslında ARTS fikrini ilk defa 1988'de IACCP Yönetim Kurulundaki iki meslekdaşım (Ype Poortinga ve Roy Malpass) oluşturduk. Ancak ARTS'in gerçekleşmesi IUPsyS Yönetim Kurulu'nu buna ikna etmemle ve IUPsyS'in buna sahip çıkmasıyla mümkün oldu. 1992 yılından itibaren her iki yılda bir ARTS yapılıyor. İki dönem de bizzat ARTS koordinatörü olarak çalıştım ve 1994'te İstanbul'da bir ARTS düzenledim (Sevda Bekman ve Banu Öney ile birlikte).

ARTS, Çoğunluk Dünya ülkelerinden psikologların, iki yılda bir yapılan uluslararası psikoloji kongrelerine katılmalarını sağlayan, hem de buna yakın bir yer ve zamanda kendilerini geliştirebilecekleri bir seminere katılmalarına imkan veren bir seminer burs programıdır. Bu uluslararası kongreler, dönüşümlü olarak iki yılda bir yapılan IUPsyS Uluslararası Psikoloji Kongresi, IAAP Uluslararası Uygulamalı Psikoloji Kongresi ve IACCP Kültürlerarası Kongresi'dir. Yıllar içinde Türkiye'den de ARTS'a katılan meslekdaşlarımız oldu.

Çoğunluk Dünya'ya yönelik bir diğer IUPsyS çalışması da 'Capacity Building' (CB) projesidir. Daha yakında oluşan bu çalışmalar, 2002'de Singapur'daki Uluslararası Uygulamalı Psikoloji Kongresi'nde başladı; 2003'te Dubai'de yapılan Bölgesel Psikoloji Kongresinde ve 2004'te Beijing'de yapılan Uluslararası Psikoloji Kongresinde devam etti. CB'nin amacı, Çoğunluk Dünya ülkelerinde psikolojinin kurumsal/örgütsel gelişmesini desteklemektir. Yine Türkiye'den CB çalışmasına katılım oldu.

IUPsyS Yönetim Kurulu'nda Türkiye'yi temsil etmememe karşın Türkiye'ye yönelik bir küçük katkı, yıllar boyunca IUPsyS aidatının artırılmaması oldu. Ancak Türkiye'de psikolojinin konumunun çok daha güçlenmiş olduğu dikkate alınırsa, en alt düzeyde olan bu aidatın artık artması beklenir. Türk Psikologlar Derneği'nin özellikle TÜBA'ya müracaat ederek bu konuda bir destek sağlaması mümkün olabilir.

Onaltı yıl hizmetten sonra IUPsyS Yönetim Kuruluna bu yıl artık aday olmadım. Bundan sonra da Türkiye'den bir üyenin IUPsyS Yönetim Kurulu'na seçileceğini umarım. Gerek bu uluslararası psikoloji kuruluşlarının yönetiminde, gerek bunların iki yılda bir düzenledikleri uluslararası kongrelerde Türkiye'den katılımın olması bence çok önemlidir. Türk psikoloji biliminin ve meslek alanının dünya ile bütünleşmesini sağlayıcı bir potansiyel böylece oluşabilir. Elbette IUPsyS, IAAP ve IACCP gibi uluslararası genel ve uygulamalı kuruluşların dışında daha belirgin konulara odaklanan başka uluslararası ya da bölgesel psikoloji kuruluşları da var. Onlara katılım da çok önemli. Bence genel psikoloji alanlarıyla daha belirgin uzmanlık alanları birbirlerini tamamlar.

Bu arada IUPsyS'in üye olduğu iki daha üst düzey bilim kuruluşundan da söz etmek istiyorum.

rum. Bunlar UNESCO bazlı International Social Science Council (ISSC) ve International Council of Science (ICSU) dır. Birincisine sosyal bilimlerdeki uluslararası birlikler (unions), ikincisine de fen, tıp ve teknolojik bilimlerdeki birlikler üyedir. Ayrıca her ikisine de bir çok ülkenin bilim akademileri ve bilim konseyleri üyedir. TUBİTAK, ICSU'nun, TÜBA da ISSC'nin üyesidir. Hem ISSC'ye, hem de ICSU'ya üye olan sadece üç bilim alanından biri psikoloji (IUPsyS); diğer ikisi coğrafya (beşeri ve fiziksel) ve antropolojidir (sosyal ve fiziki).

2002'den beri ISSC'nin de Yönetim Kurulunda görev almış bulunuyorum, IUPsyS ve TÜBA'yı temsilen. Bu ay (Kasım, 2004) Beijing'de yapılan ISSC Genel Kurulunda ikinci başkanlığa seçildim. Nihayet, ICSU bu yıl 'Gelişmekte olan Ülkelerde Bilimin Geliştirilmesi' sorunlarına eği-

len bir özel komisyon kurdu. Bu Komisyonunda da görev almış bulunuyorum. Bu komisyona da TÜBA üyesi olarak katılıyorum.

20 yılı aşkın bir süreye yayılan bu uluslararası kurumsal etkinliklerin genelde çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Bu çalışmalar, bana hem ulusal ve uluslararası düzeyde psikoloji ve giderek sosyal bilimin konumu ve rolü ile ilgili önemli bilgiler sağladı, hem de küçük çapta da olsa bazı katkılarda bulunmama imkan hazırladı. Bunların içinde Türk psikolojisinin uluslararası camiada tanınması da vardır. Son yıllarda özellikle genç meslektaşlarımızın çeşitli uluslararası psikoloji kuruluşlarının yönetiminde rol alması beni çok sevindiriyor. Bu etkinliklerin artmasıyla giderek global psikolojide hak ettiğimiz saygın yeri elde edebiliriz.

Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı